

Na drugih bojiščih.

Razun hudega artilerijskega ognja na francoskem bojišču, na nobeni fronti nobene spremembe.

Tedenske novice.

Duhovniške spremembe. Prestavljeni so naslednji č. gg. kaplani: Pavel Živornik iz St. Lenarta v Ljutomer; Alojzij Kramaršič iz St. Jurja v Slov. gor. v Kozje; Fr. Sinko kot provizor iz Teharj za provizorja k Sv. Martinu na Pohorju; vojni kurat Jos. Vrečko k Sv. Jurju ob Ščavnici. Na novo nastavljeni so č. gg. novomašniki: Vinko Munda na Ptujsko goro, Matija Zdravec v Ljutomer (III), Ivan Verbanjšak v Stari trg (II.) in Ivan Rancigaj na Teharje.

Nov vojni kurat. Cesar je imenoval č. g. Ivana Hanžič, dosedaj kaplan v Škalah, za vojnega kurata.

Proti nemškutarskim agitatorjem. Vedno gosteje so pritožbe iz krajev, kjer imajo sulferajnske šole, da učitelji silijo v starše, naj dajo svoje otroke vpisati v nemške šole. Obljubljajo jim zlate nemške gradove, rožnatō bodočnost, dobro župco, obleko, obuvalo, samo če dajo svoje otroke v sulferajnsko šolo. Učitelji so dobili od sulferajnskega nujno navodilo, naj pritiskajo z vsemi močmi na slovenske starše. Pozivamo naše ljudi, da nam naznanijo vsak posamezen slučaj nasilja, pregovarjanja in druge nedovoljene agitacije. Renegatom zaprimo vrata slovenskih hiš! Slovenci se bližamo boljši bodočnosti. Zatorej proč s tistimi, ki bi nas radi zopet vkovali v verige suženjstva!

Junaški polk. Polk št. 94, ki se sestavlja iz okrožja Turnov na Češkem ima od začetka vojske do sedaj 4000 odlikovanih vojakov.

Vihar in toča. V okolici Sevnice ob Savi, t. j. v občinah Razbor, Pekel, Zavjek, Podvrh, Zabukovje in Planina je dne 17. julija silna nevihta napravila na polju in v vinogradih ogromno škodo. — V petek, dne 20. julija pa e toča s silnim viharjem pokončala večino poljedelskih pridelkov v Belokrajini na Kranjskem in okolici Litije. V Črnomeljki okolici je n. pr. padala suha toča, debela kot orehi, celih 25 minut.

Zavolje podpore in pokojnine po padlih. Vprašanje: Fr. K. iz tukajšne občine je kot prostak pri 26. domobranskem pešpolku padel na bojišču dne 1. junija 1915. Zapustil je doma ženo in tri nepreskrbljene otroke. Vdova ni dobila dosedaj še nikake pokojnine. Vprašamo, kako je v takih slučajih treba postopati, da dobi žena pokojnino, kje je vložiti prošnjo in kaj je v tisti treba navesti, da bo imela vspeh? — O d g o v o r: Okrajna politična oblastva imajo nalog paziti na to, da dobe vdove in sirote padlih čimprej zakonito določeno pokojnino. V vlogi na c. kr. okrajno glavarstvo je natančno navesti: 1. številko uradnega seznama izgub, v kateri je dotičnik vpisan med padlimi; 2. ime, šaržo in krdelo padlega in če je bil ta črnovojnik, tudi tisto črnovojno okrajno poveljstvo, h kateremu je bil vpoklican, ali, če se to ne more dognati, njegovo domovno občino; 3. ime njegove vdove; 4. imena in rojstvene podatke (dan in leto rojstva) njegovih živečih zakonskih (pozakonjenih) oziroma nezakonskih sirot (otrok); obenem se morajo predložiti dokazila o rojstvenih podatkih otrok, na primer krstni list ali šolska spričevala ali preprosto potrdilo župnega urada itd.; 5. če so otroci v materini oskrbi, oziroma če so že preskrbljeni; 6. če je živeča vdova s padlim do mobilizacije v zakonski zvezi; priloži naj se tozadevno potrdilo župnega urada; 7. če je vdova popolnoma nezmožna si kaj prislužiti (tudi z ozirom na varstvo otrok) in brez sredstev; 8. stanovališče (kraj in dežela) in natančen naslov vdove, oziroma, če so otroci, tudi brez matere, ime, stanovališče in natančen naslov varuha (varuhinje). Naloga c. k. okrajnega glavarstva je na tako vlogo takoj vse potrebno ukreniti, da se pokojnina čimprej določi in izplačuje.

Za delavstvo v premogokopih v Škalah. Dež. odbornik dr. Verstovšek je opozoril ministra za javna dela in ministra za prehrano na žalostne razmere v premogokopu v Saleški dolini ter je zahteval hitre pomoči, zlasti z rednim dovažanjem potrebnega živeža. Radi pomanjkanja trpi ves okraj, zlasti tudi kmetijski stan, ker nima

dovolj pridelka za veliko število delavstva. Minister za javna dela je naznanil dr. Verstovšek u. da je dobil uradno potrdilo o teh razmerah in je takoj zahteval od ministrstva za prehrano, da se stori vse, kar je le mogoče, da se oskrbi delavstvo z živežem.

Gospodarske novice.

Najvišje cene za sveža jabolka in slive. Vlada je določila za sveža jabolka, češplje in slive najvišje cene, ki so v glavnem naslednje: jabolka na domu posestnika 44 v, k trgovcu zapeljane 50 v 1 kg. Za trgane navadne češplje (slive) pri nakladalni postaji 60 v, za stresene 35, za žlahtne (čepljene) slive 65, 70 do 100 K. Več o tem v petkovki »Straži«. Povdarjati pa moramo popolnoma odkrito, da je vlada nastavila te cene, ne da bi poprej vprašala za mnenje kmetijske strokovnjake. Cene so v primeri z industrijskimi pridelki in z ozirom na drage delavske moči nizke, dobiček, ki ga pa sme zahtevati trgovec, previsok. Zakaj neki minister Höfer k določevanju cen vabi pred vsem socialne demokrate in bogate trgovce, kmetijskih sadjarjev pa ne?

Oddaja žita. Namestnija zahteva, da do 1. avgusta vsak posestnik odda polovico tistega žita, ki ga bo letos imel odveč in ga bo moral oddati. Odloki, koliko mora kateri posestnik za zdaj žita oddati, so se že razposlali županom. Ti odloki so jako čudni. Tako n. pr. se zahteva oddaja ovesa, ki se raste na njivi. Čudno, da se ne zahteva že sedaj letošnje koruze in ajde, katero ravno kar sejemo. Proti temu načinu rekviriranja letošnje žetve moramo v interesu ljudstva odločno ugovarjati. Ako oblast žito rekvirira, mora pred vsem poprej dognati, katere vrste in koliko žita je posestnik pridelal. To se dozdaž se ni dognalo in se ni moglo dognati, ker po mnogih krajih žito (n. pr. oves) še niti požeto ni, zmlačeno pa še večinoma nikjer. Kolikor se toraj naj posestniku predpiše za oddajo, če se žita niti spravljene nima? Ob last je vzela za podlago tisto množino žita, ki jo je dotični posestnik lani moral oddati. Pa to vendar ne gre, ker letošnja žetev nikakor ne odgovarja lanskemu. Ali oblast nič ne ve za sušo, ki je skoraj popolnoma uničila žetev, posebno pa oves, da je komaj par centimetrov visok? Nekateri posestniki, ki so lani imeli oves, ga letos sploh niso sejali, drugi so ga nasejali polovico manj kakor lani itd. Nadalje pa se posestniki žita nimajo zmlačenega; ker vso žito za mlat še niti suho ni. In zdaj naj bi v petih dneh zmlatili žito, da ga do 1. avgusta morejo oddati! Predpisi, katere je razposlalo mariborsko okr. glavarstvo posestnikom, po veliki večini ne odgovarjajo resničnemu dejanskemu položaju! Posestnikom se predpiše, da oddajo oves, pa ga letos sploh niso imeli nič sejane, predpiše se, da oddajo rž, pa je letos niti enega zrna nima itd. Takih predpisov ljudstvo seveda ne more izvršiti, ker nima zahtevanih predmetov, razburja pa se vsled takih neopravičenih zahtev silno in to popolnoma po nepotrebnem! Naj oblast poprej dožene, katere vrste in koliko žita je posestnik pridelal, naj potem izračuna, koliko ima odvišnega žita in nato se le naj zahteva odvišno množino. To bo pametno in pravično in ljudstvo se ne bo razburjalo. Edino kar moramo priznati in pohvaliti na rekvizicijskem odloku, je to, da se tistim posestnikom, ki tega odloka ne izvršijo, ker ga dejanski res ne morejo, vsaj ne zuga in ne preti s kaznimi, kakor drugokrat. Torej vsaj nekaj dobrega! — Ravno kar izvemo iz verodostojnega vira, da naj tisti posestniki, kateri še žita nimajo pripravljenega ali ga sploh nimajo za oddajo, predpiše z naredbo vzrokov po občinskem žetvenem komisariju vrnejo okrajnemu glavarstvu.

Občinski žetveni komisariji. Opozarjamo kmete, da letošnji občinski žetveni komisariji pri sedajšnjih predpisih niso nič zakrivali in naj se jih toraj radi sedanjih predpisov glede oddaje ne napada.

Žitne cene na Ogrskem. Ogrsko ministrstvo je določilo za ogrsko žito sledeče najvišje cene: Za pšenico z ozirom na kakovost 49 do 50 K, rž 47 do 48 K 50 v, ječmen 45 do 47 K. Na Hrvaškem in v Slavoniji: pšenica 49—50 K, rž 47, ječmen 46, oves 44. Zahtevamo, da se tudi za avstrijsko žito nastavijo take cene kot na Ogrskem in Hrvatskem.

Sadne tropine za kruh. Veleposestnik Andrej Pugl, znan kot razkosovalec kmetij in veleposestev v graški okolici, je baje iznašel novo mešanico za kruh, namreč sadne tropine, predvsem hruškove. Vzelo se bo baje polovico sadnih tropin in polovico prave moke. Tropine se bodo s posebnimi stroji očistile olupov, fino semlele in posušile. Iz tropin zgodnjega sadja bodo delali poskuse in če se posreči, dobiti iz te mešanice dober kruh. se bodo sadne tropine v celi državi zaplenile za kruh.

Tatvine na poljih. Piše se nam: Komaj se je kmet oddahnil vsaj nekoliko od grozne suše, ki je pretela z usodnosno letino, že so se pojavili tatovi na polju. Dan za dnem prihajajo pritožbe: Porezali so mi ječmeno ali pšenično klasje, ali otepli mi ga so, izruvali so mi krompir, potrgali so mi fižol itd. Res, da se ne krade sedaj prvič, že v mirnih letih celo smo slišali o tem pogosto, posebno še na poljih v bližini mest ali drugih večjih naselbin. Razumljivo je, da je sila dospela ta čas res do vrhunca in so mnogi, rekel bi, prisiljeni potom tatvine priti do vsakdanjega živeža. Nismo brez srca na kmetih, uvidimo hudo gorje številnih vaških in še bolj mestnih siromakov, pomagali jim bi in bomo v kolikor bo pač to mogoče. Kakor pa nismo brez srca, tudi ne sami brez želodcev. Da so se obdelale te sad obljublajoče njivice, moralo je odrediti na delo staro in mlado; videl si na njivi spomladi 70—80letnega starčka, ki bi pač zadnja leta svojega trudapolnega življenja naj užival v miru in počitku — kot vsak drug penzionist. Odrinil je pa k vojakom sin ali vnuk in ni več moškega pri hiši. Zraven starčka se je pripogibalo nežno truplo otroka-solarja, ki je moral opustiti vse igre, pustiti tudi ravno sedaj tako potrebno mu šolo. Vse je moralo na delo, vse, da si zagotovi za bodoče dni svoj vsakdanji kruh. Sami so delali, sami so se potili in sami imajo zato v prvi vrsti pravico uživati sadove svojega dela. Ni še pa dozorel marsikateri poljski pridelek, bil se je mestoma popolnoma nerazvit in zelen, a že ga je omadeževala kruta tuja roka ter ga odtujila dozorelosti. Sebi je prinesla znabiti malo ali celo nobene koristi, kmetu pa povzročila ogromno škodo. Las je stoji človeku po koncu, ko gre po poljih ter najde toliko razruvanega krompirja; ovenele leže krompirjeve rastline na površju zemlje in kažejo kot za maščevanje vpijoč proti nebu, med koreninami nerazvite gomoljice komaj orehove velikosti. Na drugem mestu: Pšenica, okrašena prej s težkim, polnim, temnim klasom, je že v snopih; med temi jih je pa mnogo z čudno obledelimi glavica. Stopim bliže in videti moram — da so otepeni. Prišel je nevaženec, znabiti povaljalec, v roki s polenom, da je otepel, ali po »novem« načinu s konjskim glavnikom ostrigel žlahtno klasje. En del zrnja si je lahko spravil v lastni žakelj, a drugi večji del zrnja je divje raztrošen po polju — le perutnini in golobom v slast — kmetu pa v neizmerno škodo. Tako bi se navedel nešteto sličnih slučajev. Poljski pridelki, osobito krompir, fižol in koruza bodo dozorevali in tatvine bodo se z dnem množile. Treba je brez čakanja z vso silo in hitrostjo ukreniti vse, da se zabranijo ali vsaj brzdajo enaka opustošenja in tatvine. Zato so poklicane občinske žetvene komisije, da s svojimi žetvenimi komisariji v skupnih sejah sklenejo vse ukrepite proti poljskim tatvinam in tudi, posebno v bližini mest, skupno prosijo za oblastveno, bodisi civilno ali vojaško sopomoč. Čim boljše korake bo storila posamezna občina, tem manj hudo bodo njeni občani pozneje občutili predpise o oddaji poljskih pridelkov. M. V.

Pomanjkanje repnega semena. Letos se zelo težko in le za drag denar dobi repnega semena. Po nekod zahtevajo za liter semena po 16 do 30 kron. V naših krajih se vse premalo skrbi za potrebno seme.

Svinjska rdečica se pojavlja v mnogih občinah. Škoda je sedaj, ko je živina tako draga in je povsod primanjkuje, še mnogo večja kot kedaj poprej. Najboljše sredstvo proti rdečici je cepljenje svinj. Občine naj prosijo okrajne živinozdravnike, da pridejo cepiti svinje proti rdečici. Priporoča se tudi dajati svinjam pogosto sveže vode in kjer je možno, vode za kopanje.

Ne shranjujte živil v pocinkovanih posodah. Štajersko cesarsko namestništvo razglasa: Vsled pomanjkanja glinaste posode je prišla v poslednjem času v splošno rabo raznovrstna pocinkasta